

21:00, Vasárnap (december 25.), Duna2

Árvácska

magyar játékfilm, 83 perc, 1976

rendező: Ranódy László

író: Móricz Zsigmond

forgatókönyvíró: Elek Judit, Ranódy László

operatőr: Sára Sándor

díszlettervező: Makai László

jelmeztervező: Vicze Zsuzsa

látványtervező: Varga Mátyás

vágó: Morell Mihály

szereplő(k):

Czinkóczi Zsuzsa (Csöre)

Nagy Anna (Kedvesanyám)

Horváth Sándor (Kedvesapám)

Moór Marianna (Zsabamári)

Szirtes Ádám (Szennyes József)

Schütz Ila (Zsofka)

Bihari József (Csomor János)

Ez a film megrendelhető DVD formátumban.

Móricz Zsigmond kisregényének megrendítően szép feldolgozása. A kis árványt, Csörét a szegény Dudásék az árvaházi kihelyezési díjért veszik magukhoz. A kegyetlen bánásmód elől a kislány megszökik, ismét árvaházba, majd a még embertelenebb Szennyesék portájára kerül. Miután egyetlen támasza, a melegszívű öreg Vénisten meghal, a szerencsétlen gyerek véletlenül felgyújtja kínzatószobái színhelyét.

*

Móricz Zsigmond
Árvácska

<http://www.ekonyvkereso.net/file/00900/00981/00981.htm>

WIKIPÉDIA

Az Árvácska Móricz Zsigmond regénye. Gyermek hősnője lelenc, akinek tisztességes neve nincs. Az író örökbefogadott lányáról, Erzsikéről, becenevén Csibéről mintázta. Móricz 1936-ban a Ferenc József-hídon talált a 16 éves, fejletlen lányra, aki öngyilkosságra készült, hogy elviselhetetlen, megalázó életének véget vessen. Csibe éveken át mesélte az írónak gyermekkoráról, a nevelőszülőknél átélt évek emlékeit, a legsötétebb szadizmussal elkövetett kínzásokat. A lelencet az állam parasztszülőkhöz adja: nyolc pengőt fizet érte és ruhát, cipőt ad. Aki elvállalja, keresni akar rajta: dolgoztatják és éheztetik, ruháját a gazda gyerekei rongyolják el, iskolába nem engedik, ütik-verik, parázssal égetik, rúgják, kéjenc férfiak játszanak vele. Rosszabb sorban él, mint az állatok, s kiszolgáltatottsága egyre súlyosabb gonoszságra ingerli a nevelőszülőket.

A regényt Móricz élete utolsó időszakában írta meg: 1940-ben a Kelet Népe című folyóiratban közölte folytatásokban, később az Athenaeum Kiadó adta ki.

A regény szereplői

Csőre (Pösze), hivatalos nevén „Állami Árvácska”, állami gondozott
„Kedvesanya”, „Kedvesapa”: Dudásné Rozi és Dudás, Árvácska első nevelőszülei
Miska, Jóska, Rózsika, Julika, Marika: Dudásék saját gyerekei
Rokon házaspár
Kadarcs István: a szomszéd gazda
„Nagysága”: módos hölgy a Gyermekvédő Ligánál
Szennyés Ferenc és Szennyésné, Zsaba Mária: Árvácska második nevelőszülei
Zsófi: szolgáló Szennyésénél
Az öreg takács: Zsaba Mária elszegényedett nagybátyja
Zsabapolka: Zsaba Mária anyja
Verő és Verőné: Árvácska harmadik nevelőszülei
Diti: Verőék elkényeztetett leánya

Fiatal házaspár

A regény cselekményvázlata

Első zsoltár:

Hajnal a pusztán. Vörös fénnel kel a nap. Nádfedelees házikó áll az eperfa mellett. A legközelebbi tanya is úttalan távolságban van. Kislány áll a mezőn.

Így kezdődik a regény, bemutatva a környezetet, ahol a csak Csörének szólított gyermek él. Dudásék szegény alföldi parasztcsalád, éppolyan durvák, mint életkörülményeik. Dudásné kegyetlenebbül bánik Csörével, mint saját hat gyerekével, az állami gyerek rosszabb ételt kap reggelire, mint a többi, jobban megbüntetik, ruháit az egyik Dudás gyerek kapja, és nem küldik iskolába, ehelyett a tehenet kell legeltetnie; nevelőapja és a szomszéd is molesztálja.

Második zsoltár:

Egész héten nem lehetett hasznát venni a lánynak, miután egy dinnye leszakításáért tolvajnak nevezték és Dudás parazsat tett a kezére. A kislány leszedte a kezéről a kötést és kiment a mezőre a tehénnel. A többiek egy alagutat ástak, hogy enni tudjanak a szőlőből a szomszédnál, Kadarcsnál. Kadarcs elkapta Csörét és megbecstelenítette, de büszke, hogy olyan sebe lehetett, ami miatt megsajnálták: egyike azon ritka alkalmaknak, hogy nevelőszülei kedvesen bántak vele.

Harmadik zsoltár:

Egyre hűvösebb lett az idő. A meztelen kislány minden bokorban férfiszemeket látott maga körül. A többi gyerek szolgaként játszott vele. Dudás részegeskedik, az asszony és a gyerekek az udvarra menekülnek előle és elrejtőznek a szénakazalban. Kadarcs szellemnek öltözött és ijesztgette őket; az apa lelőtte, meg is halt, de csak a kislány tudta, hogy ki is volt a szellem. Az apa azt mondta, hogy csak gyermekeinek a védelmében lőtt, így nem származott belőle semmi gondja. A kislány attól kezdve félt a szellemektől.

Negyedik zsoltár:

Eljött Dudásékhoz egy asszony, a „nagysága” a menhelyről és kérdőre vonta Dudásnét, mert a gyerekek iskolába kellene már járnia. Miután a nő elment, az anya elkezd ordibálni, amiért akkor viszik el a lányt amikor már hasznát vehették volna. Amíg az anya bent van a városban, addig a kislány kitakarított, ezt az anya is észrevette, majd mikor eszébe jutott, hogy aznap a kislány még nem evett, adott neki enni is. Másnap elindultak a városba, és a kislány meg volt lepődve, mert még ilyen sok házat nem látott. Ugyanaz a nő tűnik fel mint előző nap, mondja,

hogy Dudásné elmehet, a gyerek marad. A kislány belekapaszkodik anyja ruhájába, nem akarja elengedni. A papírokból kiderül, hogy hivatalos neve Állami Árvácska.

A kislány megszökött a helyről és egy asszonynál aludt, aki adott neki enni, és felismerte, másnap vissza is vitte Dudásnéhoz. A nagysága cselédje eljött a lányért és elmagyarázta neki, hogy Dudásék nem a valódi szülei, csak a pénzért tartották, amit kaptak érte. Eközben összekötött kézzel rángatta be a gyereket a városba.

Ötödik zsoltár:

Árvácska gazdag családhoz, Szennyesékhez kerül. Mivel nem tud rendesen beszélni, Pöszének hívják. Az első nap annyira gyorsan eszik, hogy észre se veszi, hogy mit is evett meg, mazsolának hiszi. Később hallja, hogy azt mondják rá, nem válogatós, a legyet is megeszi. Kihányja a vacsorát, ezért Szennyesné kizavarja és attól kezdve a szolgálóval alszik. Másnap már reggel 3-kor a mezőre küldik dolgozni, és mikor az „icskolát” említi, akkor az anya rámordul. Enni is csak aludtتهjet ad neki, a húsból csak akkor, amikor a férje rászól.

Hatodik zsoltár:

A kislányt sokat dolgoztatják. Az egyetlen, aki jól bánik vele, egy öregember, aki minden vagyonát elvesztette a háborúban, és Szennyesék kegyelemkenyerén él, mint szegény rokon. Ő elvitte templomba a kislányt, aki elmesélte neki, hogy az előző nevelőapja „mindig simogatta”. Az öreg, mikor megérti, miről van szó, azonnal szól a csendőröknek; később megtudjuk, hogy Dudás felakasztotta magát, hogy meneküljön a büntetés elől.

Mikor a kislány hazaér, nagyon elverik, mert tudni akarták, hogy mit beszéltek a csendőrökkel. Belenyomják a lúgos vízbe, és annyira marja az arcát, hogy már ordít. Szennyesné egyre idegesebb lesz, majd megüti és két foga bedől. Az orvosnak azt kell mondani, hogy a tehén rúgta fel. Szennyesné egy pohár tejet küld az öregembernek a kislánnyal azzal, hogy ha ezt megissza az öreg, akkor „többet nem panaszkodik”. Az életbe megfáradt, megkeseredett ember meg is issza és meghal. Később a kislány is kap egy pohár tejet az asszonytól, de mivel sosem szerette a tejet, az asszony csecsemő kisfiának akarja adni. Szennyesné rajtakapja és megvádolja, hogy meg akarta ölni a kicsit. Férje visszaviszi a menhelyre a lányt, mert látja, hogy az asszony már nagyon nem bírja elviselni.

Az új nevelőszülő neve Verőné. Már a neve miatt is megijedt a kislány.

Hetedik zsoltár:

A kislány tudta, hogy megint nem fog iskolába járni. Két napig semmi dolga nem volt, utána egyik reggel felébresztették, hogy menjen disznót terelni és adtak neki bőven enni. A vonat majdnem elütötte a kislányt, és mikor hazaért, elverték. Miután valakinek elmesélte az öregember halálát, az öregot exhumálták, megvizsgálták, majd híre jött, hogy Szennyesné fel fogják akasztani a meggyilkolásáért.

Hazajött a család lánya, Diti, aki szórakozásból megkeserítette a kis árva életét. Elérkezett a

karácsony. A kislány még soha nem kapott ajándékot. Később az apa elküldte borért, de az édesanyjának gyújtott mécsest égve felejtette búvóhelyén, a kamrában. Mikor hazaért, látta, hogy neki nem hozott semmit a Jézuska, pedig úgy várta. Diti kigúnyolja, majd ugratásból azt hazudják neki, hogy ha háromszor körbejárja a kutat, teljesül a kívánsága. Ő édesanyját szeretné látni, és ahogy a kutat kerülgeti, az égő ereszről azt hiszi, hogy édesanyja már meg is jelent. Bemegy a házba.

Három nap múlva már mind kialudt a tüzes gerenda, s vastagon belepte a hó a törmeléket.

*

Czinkóczi Zsuzsa

FILM:

Ármány és szerelem Anno 1951 (szín., magyar filmdráma, 2011) (TV-film) színész
Utolsó jelentés Annáról (szín., magyar rom. dráma, 2009) színész
Amerikai rapszódia (szín.-ff., mb., am.-magyar filmdráma, 2001) színész Amerikai rapszódia DVD
A magzat (szín., magyar-lengyel filmdráma, 1993) színész
Napló apámnak, anyámnak (szín.-ff., magyar filmdráma, 1990) színész
Napló szerelmeimnek (szín., magyar filmdráma, 1987) színész
Napló gyermekeimnek (ff., magyar filmdráma, 1982) színész
Olyan mint otthon (szín., magyar játékff., 1979) színész
Ők ketten (szín., magyar játékff., 1977) színész
Árvácska (szín., magyar játékff., 1976) színész Vetítik: DUNA2: Vasárnap (December 25.) 21:00
Árvácska DVD

SZÍNHÁZ:

Cabiria éjszakái színész
bemutató: 2010. szeptember 24. Karinthy Színház

*

Ranódy László

Született: 1919. szeptember 14. (Zombor, Magyarország)

Meghalt: 1983. október 14.

FILM:

Színes tintákról álmodom (magyar játékf., 1980) rendező, forgatókönyvíró

Árvácska (szín., magyar játékf., 1976) rendező, forgatókönyvíró Vetítik: DUNA2: Vasárnap
(December 25.) 21:00

Árvácska DVD

Fürdés (szín., magyar tévéf., 1973) (TV-film) rendező

Kínai kancsó (szín., magyar tévéf., 1973) (TV-film) rendező, forgatókönyvíró

Hatholdas rózsakert (ff., magyar játékf., 1970) rendező, forgatókönyvíró

Aranyrákány (szín., magyar filmdráma, 1966) rendező

Pacsirta (ff., magyar filmdráma, 1963) rendező

- Cannes (1964) - Arany Pálma jelölés Pacsirta DVD

Egyiptomi történet (szín., magyar-egyipt. ifj. kalandf., 1962) író

Légy jó mindhalálig (ff., magyar filmdráma, 1960) rendező

Akiket a pacsirta elkísér (ff., magyar filmdráma, 1959) rendező

A tettes ismeretlen (ff., magyar film, 1957) rendező

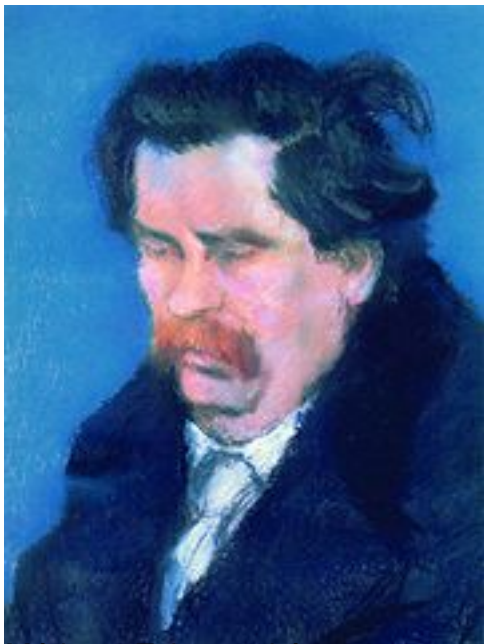
Szakadék (ff., magyar filmdráma, 1956) rendező

Hintónjáró szerelem (ff., magyar játékf., 1955) rendező

Föltámadott a tenger (szín., magyar filmdráma, 1953) rendező

Lúdas Matyi (ff., magyar játékf., 1949) rendező

*

<http://www.irodalmiellen.hu/node/2754>